

PAMUKTA YEŞİLKURT, *Helicoverpa armigera*

Larvaları doğrudan generatif organlarda beslenen yeşilkurt, pamuğun en önemli zararlılarından biridir. 2015 yılı pamuk ekim sezonunda yaygın ve yoğun olarak görülen yeşilkurdun kimyasal mücadelesinde başarı, biyolojisine bağlı olarak ilaçlama zamanının doğru belirlenmesine ve kullanılacak ilaçların seçimine bağlıdır.

30-35 mm kanat açıklığına sahip olan yeşilkurt kelekleri yumurtalarını tek tek tepe ve meyve dallarının ucundaki taze yapraklara ve generatif organlara bırakmaktadır. Kelebekler yumurta bırakımında daha çok bitkinin üst yarısını tercih etmektedir. Yumurtalar ortalama üç günde açılmakta ve yumurtadan çıkan soluk yeşil renkli küçük larvalar öncelikle pamuk bitkisinin büyüme noktalarında beslenmektedir. Larvalar daha sonra en son oluşmuş taraklardan başlayarak beslenmesine devam etmekte ve büyüdükçe bitkinin alt kısımlarına yönelmektedir. Yeşilkurt larvası olgunlaştığında boyu 30-40 mm'ye ulaşmaktadır. Olgunlaşan larvalar pupa olmak üzere toprağa inmekte, pupa süresi 10-12 gün sürmektedir. Yeşilkurt larvaları altı larva dönemi geçirmekte ve larva süresi 12-15 gün sürmektedir. Yeşilkurt bir neslini yaz aylarında 30-35 günde tamamlamakta ve yılda beş nesil vermektedir. Son nesline ait larvalar toprağa indikten sonra pupa olmakta ve kışı toprakta pupa döneminde geçirmektedir. Kışlayan pupalardan ilk ergin çıkışları nisan ayından itibaren görülmektedir. Kelebeklerin ömrü 7-15 gün kadardır.

Yeşilkurt bir generatif organ zararlısıdır. Yani tarak, çiçek ve kozalarla beslenmekte ve zararı doğrudan ürüne yansımaktadır. Yeşilkurt larvası tarafından zarar görmüş tarakların brakte yaprakları tipik olarak açılır ve zarar görmüş taraklar dökülür. Yeşilkurt larvasının beslendiği çiçekler koza oluşturmaz. 5. ve 6.ıncı dönem larvalar pamuk bitkisinin alt kısımlarındaki kozaları delmek suretiyle beslenir ve bu kozalar zaman içerisinde fungusların etkisiyle çürür.

Yeşilkurt ile mücadelede doğal düşmanları mutlaka dikkate alınmalıdır. Zararının yumurta ve genç larvaları ile beslenen *Chrysoperla carnea*; yumurtaları ile beslenen *Orius* spp., *Geocoris* spp., *Nabis* spp., *Piocoris* spp. önemli doğal düşmanlarıdır. Sözü edilen bu avcı böcekler dışında önemli parazitoitleri de bulunmaktadır.

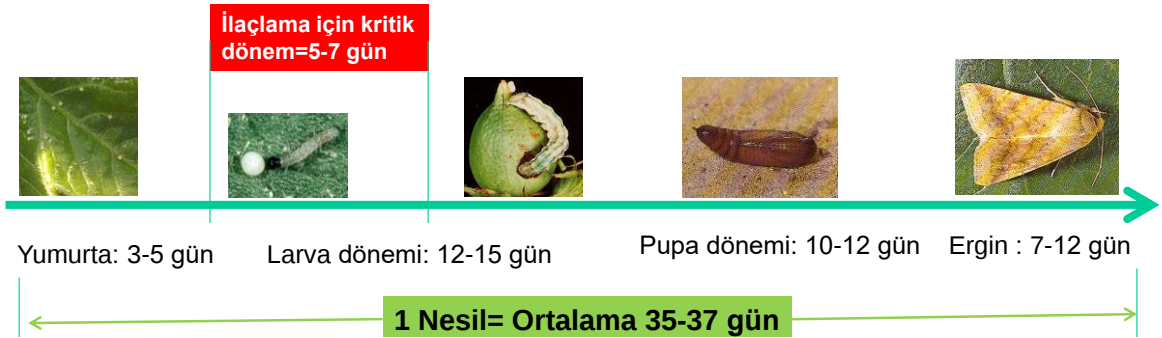
Yeşilkurdun önemli doğal

düşmanları bulunmasına karşılık, başta Çukurova olmak üzere bazı bölgelerimizde ilaçlı mücadeleyi gerektirebilecek yoğunluğa ulaşmakta ve mücadele yapılmadığı takdirde önemli ürün kayıplarına yol açmaktadır.

Yeşilkurdun beş neslinden üçü pamukta zararlı olmakta ve ilk nesline ait larvalar genellikle pamuğun taraklanma başlangıcında görülmektedir. Bundan sonra yaklaşık 30-35 gün aralıklarla ikinci ve üçüncü generasyonuna ait larvalar görülmektedir.

Yeşilkurt ile mücadele zamanının belirlenmesi son derece önemlidir. İlaçlı mücadelede başarı elde edebilmek için, ilaç uygulamasının ilk üç larva dönemine denk getirilmesi gerekir. Larvalar daha fazla büyüdüğünde yapılacak ilaçlı mücadeleden

olumlu sonuç almak olası değildir.

Mücadeleye karar verirken larva sayısı esas alınmalıdır. Yumurtaları ile beslenen doğal düşmanların oldukça etkili olması nedeniyle, yumurta sayısına göre ilaçlama yapılmamalıdır. Tarlanın değişik yerlerinde 3 m sıra uzunluğunda yapılacak sayımlarda ortalama larva sayısı 2'yi bulduğunda ilaçlı mücadeleye karar verilmelidir. Yeşilkurt yoğunluğu ekonomik zarar eşiğine (2 larva/3 m sıra uzunluğu) ulaştığı dönemde keleklerin yumurta bırakması devam ediyorsa ilaç uygulaması için birkaç gün beklenmelidir. Sulama zamanına göre yapılacak yeşilkurt mücadelesinde, uygun zamanı denk getirmek mümkün değildir.

Yeşilkurt erginlerinin uçuş seyrinin izlenmesinde feromon tuzaklar kullanılmakta ve tuzaklarda yakalanan kelek sayısının artışına bağlı olarak tarlada yumurta ve larva gözlemleri sıklaştırılmaktadır. Yeşilkurt erginlerinin yakalanmasında funnel tipi feromon tuzaklar, delta tipi feromon tuzaklara oranla daha başarılı sonuç vermektedir.

Hazırlayan: Prof. Dr. Cafer MART